

Een Enterse jongen in oorlogstijd (V)(Slot)

Het Platform Herinnering WOII heeft het jaar 2018 uitgeroepen tot 'Jaar van het Verzet'. In dit kader presenteert Enters Erfgoed tot de bevrijdingstijd (5 mei) een serie verhalen. Dat deze reeks verhalen is opgebouwd rond Hendrik Velten, betekent niet dat we andere leden van de Enterse verzetsgroep(en) minder belangrijk vinden.

Vanaf medio 1944 waren er veel Duitsers in Enter ingekwartierd. Onder andere in de Openbare Lagere School lag een flinke bezetting. In het huis van de dames Prakken waren de officieren ondergebracht en het hoofdkwartier was in hotel De Adelaar. De foerier, de Duitse onderofficier die moest zorgen voor eten en drinken, werd Sapp genoemd. Waar die bijnaam vandaan kwam weten we niet. Omdat de bakkerij van Velten naast de Openbare Lagere School stond, werd Velten door de Duitsers verplicht brood voor hen te bakken. Hier was niet onderuit te komen, maar het had wel als voordeel dat in hun persoonsbewijs met grote letters 'freigestellt' stond geschreven als er weer eens een razzia was.

In de loop van de oorlog werd de kwaliteit van het brood steeds slechter. De Duitsers lieten voor hun troepen meel uit Hongarije komen; de zogenaamde Hongaarse bloem. Aan het begin van de winter 1944 naar 1945 zei Berend, de broer van Hendrik Velten: "Laten we zorgen dat we voor onze klanten met Kerstmis ook een broodje hebben van die Hongaarse bloem!" Uit iedere zak bloem van de Duitsers werd tien pond gehaald en daarvoor in de plaats werd tien pond Hollandse bloem gedaan. Wilden ze echter tegen Kerstmis voor al hun klanten een lekker broodje kunnen bakken, dan moest het tempo van verwisseling worden opgevoerd. Al spoedig werd half om half voor de Duitsers gebakken. Dit liep in de gaten en Velten moest 'de Spiess' (één van de commandanten van de SS-ers) ervan overtuigen dat de oorzaak van de verminderde kwaliteit van het brood "das nasse holz" was.

Door de contacten met de Duitsers, vanwege de bakkerij, maakte Velten ook kennis met twee soldaten die op een rare manier in de Wehrmacht terecht waren gekomen. Ze kwamen allebei uit Straatsburg in de Elzas. Deze streek moest Duitsland na de Eerste Wereldoorlog aan Frankrijk afstaan. Hitler had de Elzas echter weer ingelijfd. Deze twee mannen hadden hun dienstplicht in Franse dienst al vervuld. Toen Duitsland de Elzas weer in bezit had genomen waren onze twee vrienden naar Spanje gevlucht. Na een jaar waren ze terug gekomen, maar de Duitsers riepen ze alsnog op voor dienst bij de Wehrmacht. Zo werden het dus twee Duitse soldaten, die ook met een Frans zakboekje op zak liepen. Toen hun afdeling werd overgeplaatst kwamen ze bij Velten "zum afschied trinken". "We dronken om beurten uit een fles waar sterke Duitse jenever inzat", aldus Velten. "We hadden niet verwacht dat we ooit nog iets van hen zouden horen."

Op 2 januari 1946 komt er een brief uit Strasbourg- Schiltigheim in de Elzas van monsieur Albert Sommer. In deze brief vertelt hij hoe het hem en zijn kameraad is vergaan, sinds het afscheid in de bakkerij van Velten. Bij het bombardement op Goor schrijft hij dat ze veel geluk hebben gehad dat ze dat overleefd hebben. In Enschede waren ze krijgsgevangen gemaakt door de Engelse troepen. Door hun Frans zakboekje en hun verhaal, waren ze na twee dagen al terug bij hun familie in de Elzas.

In Enter werden in januari 1946 de eerste Enterse jongens na de oorlog weer opgeroepen voor de militaire dienstplicht. Het volgende oorlogsdrama zou zich afspelen aan de andere kant van de wereld, in Nederlands-Indië.

Einde.

Johan Altena

De Brandput in Enter op 9 april 1945. Enter is bevrijd. Tussen de opgetogen Enternen lopen enkele leden van het verzet met stenguns in hun handen. De beveiliging van een stengun was miserabel, dus een levensgevaarlijke situatie.

